

ZUIDWESTER

contactblad IVN Zuidwest Veluwezoom

najaar 2014, jaargang 28

Namen en adressen

IVN

Het IVN is een vereniging voor natuur- en milieueducatie. Het is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die bijdraagt aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving. Verspreid over Nederland heeft het IVN 174 plaatselijke afdelingen en elf provinciale consulentenschappen. Ongeveer 18.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten voor jong en oud, zoals excursies, cursussen, tentoonstellingen en lezingen.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Els van't Hof-von Nordheim
Generaal Urquhartlaan 30
6861 GG Oosterbeek
026 – 339 22 70, levanthof@planet.nl

Vice-voorzitter

Cees Kwakernaak
Middenlaan 44
6869 VR Heveadorp
026 - 333 40 59 of
06 - 11 53 26 98, cees.kwakernaak@wur.nl

Secretariaat

Kirsten Haanraads
Rumpler 3
3769 JH Soesterberg
06 -17 98 43 62, ivn.zwv@gmail.com,
kirsten.haanraads@gmail.com

Ledenadministratie en penningmeester

Wim Chardon
Groenendaalseweg 4
6871 CP Renkum
0317 - 31 94 90, wim.chardon@wur.nl

Bestuursleden

Oscar Langevoord 06-29 32 06 91,
info@natuurlijkinvormgeving.nl

Werkgroepcoördinatie

Landschapsonderhoud

Albert Smit, a.smit@maakarchitectuur.nl,
026 - 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos
Beukenlaan 1
6871 CK Renkum
0317 – 35 74 56, simone.saarloos@zonnet.nl
06 - 55 15 69 18

Bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@wur.nl, 0317 - 31 94 90

PR

Oscar Langevoord, 06 - 29 32 06 91

Beken en sprengen

Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com,
0317 - 31 51 17

Zomp

Pleun Driessen, pleun.driessen@antenna.nl,
06 - 36 50 17 25

Werkgroep WEB-site

Oscar Langevoord, 06 - 29 32 06 91
Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 - 31 82 12

Vleermuizenwerkgroep

Floor Norel, floornorel@hetnet.nl, 0317 - 41 77 78

Werkgroep Arboretum

Betsie van Loenen, b.vanloenen@hotmail.com,
0317 - 41 81 24

WaterWatch Wageningen, www.waterwatch.tk

Melle en Annie van Kammen,
waterwatch@argumentum.nl, 0317 - 41 72 64

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam
Oosterbeek

IVN Gelderland

Jansbuitensingel 1
3811 AB Arnhem
026 - 351 29 27

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C
Postbus 20123
1000 HC Amsterdam
020 – 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 14,- per jaar. Donatie: € 10,- per jaar. Huisgenoten: € 8,- per jaar
Girorekening: NL39 INGB 0000 805291 t.n.v. IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum

Foto voorpagina

De foto van de voorpagina is gemaakt door Wim Chardon. De foto laat een van de 12 kunstwerken zien die van 14 juni tot 14 september te zien waren in het Renkums beekdal: Bezinning, gemaakt door Roeland van de Wall Repelaer.

ZUIDWESTER

contactblad IVN Zuidwest Veluwezoom

Van de voorzitter

Mijn tijd zit er bijna op, niet in algemene zin, maar als uw voorzitter. Volgend voorjaar treed ik na zes jaar af en neemt Cees Kwakernaak mijn rol en taken over. Voor een vrijwilligersbestuur is continuïteit erg belangrijk en omdat Cees op de Algemene Ledenvergadering van 5 april jl. als vice-voorzitter is benoemd, is die continuïteit gewaarborgd. Elders in de Zuidwester leest u meer over hem en dan begrijpt u hoe blij we zijn met zijn toetreding.

Welke rol speelt onze IVN-afdeling in ons woon- en leefgebied? Wat willen we, wat kunnen we, wat doen we en wat verwachten anderen van ons? Er wordt sinds de troonrede van vorig jaar veel gesproken over 'de participatiemaatschappij' en in combinatie met de gemeentelijke slogan 'niet voor u, maar door u' begrijpt u dat er van de burger veel meer zelfwerkzaamheid verwacht wordt. Niet alleen op maatschappelijk gebied, maar ook wat natuuronderhoud betreft.

Staatssecretaris Dijksma verwoordde het bij de officiële opening van het Renkums Beekdal zo: "Ik wil mij heel graag verbinden met iedereen die zich inzet voor de natuur. Dat is ook de kern van de natuurvisie. Vrijwilligers zijn essentieel en van groot belang (...)." Het IVN Zuidwest Veluwezoom en zijn vele vrijwilligers (veel meer vrijwilligers dan leden) zijn een belangrijke partner als het gaat om natuuronderhoud, educatie van volwassenen en kinderen, voorlichting, organiseren van activiteiten en excursies, beheer van de heemtuin, het lopend houden van beken en sprengen en straks samen met de vrijwilligers van Staatsbosbeheer het runnen van het nieuwe 'natuurinformatiecentrum Renkums Beekdal'.

We doen veel, we kunnen veel en dat schept verwachtingen. We staan als lokale IVN-afdeling actief, solide en zeer betrokken midden in ons prachtige leef- en woongebied. Samenwerken, faciliteren, initiatieven met elkaar verbinden en tegelijkertijd de handen uit de mouwen steken, dat is onze kracht. En laten we vooral blijven genieten van de natuur en het buiten bezig zijn!

Els van't Hof-von Nordheim

- 4 | Verbouwing De Beken
- 5 | Zompmarkt
- 6 | Vogelwerkgroep
- 7 | Zwarte ooievaars. Vogelkalender
- 8, 9 | Beeldenroute Het Beekdal
- 10 | De Ganzenvaar
- 11 | Werkgroep De Zomp
- 12 | Tijdschrift De Veluwe
- 13 | BZZ-halte. Boek bloemenbiologie
- 14 | Kinderpagina
- 15 | Van het bestuur
- 16 | Buitenladder

COLOFON

De Zuidwester is het contact - en informatieblad van IVN Zuidwest Veluwezoom en verschijnt twee maal per jaar.

REDACTIE:

Kirsten Haanraads, Els van 't Hof,
Simone Saarloos

EINDREDACTIE:

Simone Saarloos

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

REDACTIEADRES:

Simone Saarloos
Beukenlaan 1
6871 CK Renkum
telefoon: 0317 – 35 74 56
mobiel 06-55 15 69 18
e-mail: redactie.zw@gmail.com of
simone.saarloos@zonnet.nl

De uiterste inzenddatum van kopij voor het
voorjaarsnummer is: **27 februari 2015**

Verbouwing de Beken

Tekst: Kirsten Haanraads. Foto onder: Albert Bos

De verbouwing van De Beken in het Renkums beekdal is in volle gang. Langzaam krijgt de transformatie van de werkschuur tot een modern informatiecentrum gezicht. De gemeente Renkum, IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom en Staatsbosbeheer hebben in 2012 de handen succesvol ineengeslagen om het bestaande natuurinformatiecentrum in gebouw De Beken uit te bouwen tot een informatiecentrum, waarin naast natuur, aandacht wordt geschonken aan cultuurhistorie, water, archeologie en papiergeschiedenis. In dit centrum krijgen ook educatie en participatie/vrijwilligerswerk veel aandacht.

De financiën hiervoor zijn beschikbaar gekomen dankzij

bijdragen van de gemeente Renkum, provincie Gelderland en Staatsbosbeheer. Bouw en verbouw zijn momenteel in volle gang en worden dit najaar afgerond. Daarna gaat men aan de slag om het gebouw verder in te richten, zodat het huidige natuurinformatiecentrum in gebouw De Beken vanaf 1 januari 2015 kan worden ingeruild voor het nieuwe informatiecentrum.

Foto: Na de Algemene Ledenvergadering op 5 april 2014 gaf Betsie van Loenen een rondleiding in het Arboretum Belmonte, Wageningen

18 mei 2014: Zompmarkt

Tekst en foto's: Caroline Koopman

Het is zondagmorgen 9.00 uur. Eer schijnt een heerlijk mei zonnetje. Op dit 'vroeg uur' is er al door een van de vrijwilligers een ree gespot die gemoedelijk door Oosterbeek een ommetje liep! Dat belooft veel goeds voor deze dag waarop de tweejaarlijkse Zompmarkt op de Dam in Oosterbeek naast de Heemtuin plaatsvindt. Wat een verschil met vorig jaar toen we de markt kort van tevoren hebben moeten annuleren vanwege hevige storm en regen.

Wat is er te zien?

Er is een mooie diversiteit aan stands, tweedehandsboeken, goed verantwoord speelgoed, biologische plantenkweekerij, de Imker met heerlijke honing, kunst, Gelders Landschap, Veld&Beek met biologische producten. De vrijwilligers van de kraam IVN Zuidwest Veluwezoom zorgde voor heerlijke 'koek en zoopie' en de kinderkraam. Tevens zorgden zij voor goed fotomateriaal over de heemtuin en informatie voor toekomstige vrijwilligers.

Hoe verliep het?

Het was een gezellig drukte met een mooie constante stroom van belangstellende die met de fiets of wandelend langs kwamen. Regelmatig hoorden we uit de Heemtuin liefelijke geluiden gespeeld door Simone Timmer met haar lier. Dick zorgde op de Dam met zijn klarinet voor een bijzondere Jazz sfeer. De rondleidingen in de Heemtuin door Frits Storm werden zeer gewaardeerd. Ter gelegenheid van deze dag was de tuin van Marieke en Joop, naast de

Heemtuin ook te bezichtigen. Erg leuk om te zien, te meer omdat de twee tuinen met elkaar in verbinding staan en eigenlijk één gebied vormen.

En de kinderen?

De kinderkraam werd door jong en oud goed bezocht. Er was dan ook volop te zien en te doen. Aquariumbakken met kikkervisjes, salamanders, kokerjuffers, voelzakken met veertjes, elzenproppen en kastanjes, eitjes, kleurplaten en een quiz. Ook waren er bunzingen, uilen en een buizerd van dichtbij te zien (opgezet).

En dan, zoals het gaat als het ergens gemoedelijk en gezellig is, ... 'time fly's'. Met vele handen ruimen we op en verlaten we de Dam en de Zomptuin moe maar zeer voldaan!

Boeken in de aanbieding

Wie heeft belangstelling voor de boeken:

► Gelders Arcadië, Atlas van een buitenplaatsenland-
schap, ISBN 978 5345 428 2

► en het bijbehorende Gelders Arcadië, kansen voor Gel-
ders Arcadië, ISBN 978 5345 444 2

Uitgever: Matrijs i.s.m. het Gelders Genootschap. Kijk op
hun websites voor meer informatie.

Bel naar Truus Smit: tel. 026 - 334 16 18.

Activiteiten van de vogelwerkgroep

Tekst en foto: Els Roode, coördinator Vogelwerkgroep

Deze zomer kwam er niet veel van vogelwerkgroep activiteiten. De vakanties, familieomstandigheden zorgden ervoor dat de voorgenomen avondexcursie voor nachtzwaluwen niet is doorgegaan.

Wij hebben elkaar onlangs ontmoet op de Noordberg en aldaar hebben we aan de picknicktafel genoten van koffie en heerlijk gebak (door Sjon Kortekaas gemaakt). Samen hebben we een datum bepaald waar en wanneer we ons jaarlijkse uitje zullen houden. Begin oktober gaan we een dagje vogelen op het eiland Tiengemeten.

Goede start in 2014

Maar het jaar 2014 is zeer goed begonnen voor ons: januari: excursie Gelderse Poort; in februari hebben we een bosuil-excursie bijgewoond bij SBB onder leiding van Henk Huizing in het Renkums Beekdal, eind maart BMP excursie Jufferswaard met ontbijt bij Veld&Beek, maart t/m juni intensief broedvogels geteld. En Sjon heeft de hele winter watervogels geteld in ons gebied langs de Rijn. Niet te vergeten: ons prachtige weekeind bij het Lauwersmeer eind

april. Marleen Kalsbeek heeft er een verslag van gemaakt, dat we binnenkort op de website zullen publiceren.

Geplande excursies

Voor de komende maanden zijn er drie excursies gepland: twee wandelingen in oktober en november, zie de Buitenvladder, en een herhaling van de 'ganzentocht' in de Gelderse Poort dit keer in februari.

Verder hebben we ons voorgenomen om iedere twee weken op de Boersberg winter-akkervogels te gaan inventariseren voor Staatsbosbeheer. Een van de wandelingen zal daar ook aandacht voor hebben.

Advies

Verder heeft Sjon Kortekaas namens de vogelwerkgroep advies uitgebracht aan Waterschap Vallei en Veluwe (WVV) ten aanzien van het project 'Aanpassing Heelsumse beek' in de Jufferswaard. Het gaat hier over een te plaatsen oeverwalwand in plaats van de ijsvogelwand die WVV bedacht had.

Gespot: zwarte ooievaar

Tekst: Simone Saarloos

Foto: Elly en Geert Kor

Op 10 september jl. liep ik vroeg in de middag met de hond in de omgeving van de 'Ommuurde tuin' bij het Renkums beekdal. Een vrouw passeerde mij met de fiets, stond stil en maakte foto's van twee hoog overvliegende grote vogels. Op mijn vraag of het reigers waren, antwoordde zij dat het zwarte ooievaars waren. Zij had ze die ochtend al in de buurt van het kantoor van Bilderberg hotels gespot en kwam nog eens kijken of de ooievaars er nog waren. Op de website van de Vogelbescherming zag ik dat de vogels op 8 september al in het Renkums beekdal gesignaleerd waren. Op die website vond ik nog meer informatie over de zwarte ooievaar.

Algemene informatie

Overige namen: Black Stork, *Ciconia nigra*

Orde: Ciconiiformes

Familie: Ooievaars (Ciconiidae)

Status: Doortrekker in uiterst klein aantal

Europese verspreiding: Broedvogel van grote delen van Europa tot ver in Rusland.

Leefomgeving en voedsel

Zwarte ooievaars leven in het bos, bij het moeras of bij rivieren. Omdat ze voornamelijk vis en amfibieën eten, zijn ze hoofdzakelijk te vinden in ondiepe plassen op zoek naar prooi. Ze eten hoofdzakelijk vis, maar ook amfibieën en insecten. In het Renkums beekdal was net gemaaid. Dat hebben die ooievaars goed gezien!

Broeden

Zwarte ooievaars broeden in april-juni. Ze zijn geen koloniebroeders, maar in sommige gevallen worden een paar nesten dicht bij elkaar gemaakt. Het aantal legsels is één, 2-6 eieren.

Vogeltrek

De trekroute loopt via het Middellandse-zeegebied naar de overwinteringsplekken in Afrika. Overwinteringsgebied is Afrika, met name in het oostelijk deel en minder in het westelijk deel.

Vogelscheurkalender 2015

Tekst: Els Roode, Vogelwerkgroep IVN-ZWV

Vogelscheurkalender 2015

Vogelbescherming Nederland

Door Kester Freriks en Sander Blom

Met zwart-wittekeningen uit A History of the Birds of Europe door H.E. Dresser

Atlas Contact, ISBN 978-90-450-2610-7

Al jarenlang hebben wij een scheurkalender in het kleinste kamertje hangen. Dagelijks scheuren we een bladzijde af en lezen we het stukje van de dag. Voor 2015 heb ik gekozen voor De Vogelscheurkalender. Dat blijkt zowaar een heel boekwerk te zijn met veel wetenswaardigheden over uiteraard vogels. Bijvoorbeeld: de naam van de krakeend is een *onomatopee*, dus een klanknabootsing. Krak komt in de buurt van het 'rrab' dat de woerd laat horen. De verklaring van de wetenschappelijke naam (*Anas strepera*) is 'schettereend'.

En zo krijg je alle dagen van het jaar informatie. Ideaal voor de IVN-gids!

Deze scheurkalender is verkrijgbaar in de boekwinkel voor € 14,99.

Vreemde wezens in het Renkums beekdal

Tekst: Simone Saarloos. Foto's: Wim Chardon.

RENKUM, zondag 14 september 2014.

Vandaag werd de kunstmanifestatie van Stichting 14-Karaats in het Renkums beekdal op een heel bijzondere manier afgesloten. Bij elk van de twaalf tijdelijke kunstwerken van de beeldenroute zong de sopraan Tineke Roseboom een toepasselijk lied onder begeleiding van Peter Bouter (gitaar).

Van 14 juni tot 14 september stonden in het Renkums beekdal twaalf bijzondere kunstwerken van twaalf kunstenaars uit de regio. Langs deze kunstwerken was een wandelroute uitgezet, bestaande uit drie delen: route noord (2,5 km), route midden (1,7 km) en route zuid (2,5). De Stichting 14Karaats wilde met deze beeldenroute de aandacht vestigen op het prachtige landschap en de wandelaars met andere ogen naar het landschap laten kijken, om het intenser te beleven. Ik nam de proef op de som en liep de drie routes.

Route Zuid

Ik begon route zuid bij de Beukenlaan en liep naar het plankier dat door het beekdal loopt. Daar zag ik mijn eerste kunstwerk: een papieren boot met een keukenstoel erin op de restanten van een oude kastanje. In het open beekdal lag nog een papieren bootje. Het kunstwerk kreeg van de

kunstnares Ellen Bouter de titel Hartenslag mee. Ze legde met dit kunstwerk een relatie met de watermolens die ooit in het beekdal stonden en waar papier gemaakt werd uit lompen. De slagen van de hamerbak: een oergeluid, een hartenslag.

Nog zo'n kunstwerk waarbij je wel stil moest staan, was een bol met een diameter van 2,5 meter, opgebouwd uit boomschijven op gaas en aluminium (zie de voorpagina van deze Zuidwester). De bol dreef in de Kolk, vroeger een zwemvijver voor heren. Volgens de kunstenaar bewaarde de bol een geheim dat de toeschouwer aan zou kunnen zetten tot bezinning; vandaar de titel Bezinning. Bij mij werkte dat niet zo. Ik was alweer op weg naar het volgende kunstwerk van Biek van Galen: de dames van Huize De Keijenberg. Streng, de borst vooruit zaten de 'ijzeren dames met stalen blik' op de restanten van hun theekeupel, ooit een lindendriepriest en nu een wel heel eenvoudig bankje. In de verte zag ik in het beekdal een wit edelhert met een kindje op zijn rug. Kunstnares Hadewych Roelofsen gaf dit kunstwerk de titel Pionier meer: dit mannetjeshert verkende als eerste van zijn roedel het nieuwe gebied tussen Veluwe en uiterwaarden van de Rijn.

Route midden

Het eerste kunstwerk op de route midden was een libelle van aluminium, niet al te groot. Je zou het zomaar mis kunnen lopen. Mirjam Oskam-Van Beekum gaf haar libelle

Beeldenroute Het Beekdal 2014

de titel 'Op vleugels' mee en vroeg: Hoe hoog, waarheen dragen jouw vleugels je? Niet te missen waren de 'geesten van het Renkums Beekdal': een kleine kudde beesten van staal en perspex, lijkend op schapen en bokken met lichtjes tussen de hoorns. Volgens kunstenaar Ton Kroes dolen in het beekdal nog altijd de geesten uit vervlogen tijden rond. Zij bepalen mede de toekomst van dit gebied. Zou het waar zijn?

In de buurt van de Afrikaanse Beeldentuin Quadenoord zouden blaadjes 'Lunaria' (drijvende maanhauwtjes) in de beek drijven, een idee van Jan van IJendoorn. Helaas, geen blaadje gezien toen ik daar liep. Het volgende kunstwerk, de 'waterbel', een grote bol van aluminium staven, dreef rond op de sprengenbeek. Een prachtige plek, die nog veel mooier werd toen de sopraan Tineke Roosenboom er op de laatste dag van de beeldenroute 'Sound of Silence' van Paul Simon zong. Op zeker zo'n mooie plek werd ik verrast door een flinke groep 'vreemdsoortigen': lichtgele, grillig gevormde bolletjes op hoge pootjes, een kunstwerk van Wietske Schoenmaker. Het leek of de vreemdsoortigen daar al jaren leefden.

Route noord

Route noord liep door een gebied waar ik niet vaak kom: het Paradijs. Ten onrechte bleek maar weer eens. Het eerste kunstwerk op deze route bestond uit een stel douchekoppen aan een aluminiumconstructie: 'Waterloop' van

Gerlofke Schuller. Een soort flamingo's of grappige hoge bloemen. Verderop stond bij een grafheuvel, in de buurt van het Natuurvriendenhuis De Bosbeek, een werkelijk prachtig kunstwerk: drie figuren van metaaldraad, klei, stof, gips en hout: 'Verbonden', gemaakt door Benjamin Koops. Het leek of de drie figuren net waren opgestaan uit hun graf. Twee figuren waren licht van kleur. De derde was donker en deed me aan Darth Vader denken, een personage uit Star Wars, een wrede persoon met een donkere kostuum en een zware stem. Onder de indruk kwam ik bij het kunstwerk Bomen over liefde van Nicole Bischoff: twee in elkaar gegroeide bomen, een eik en een berk. De kunstenaar had de bast van de berk afgehaald, waardoor een prachtige tekening zichtbaar werd. Net als op de houten bollen die erbij lagen.

Op de laatste dag van de beeldenroute werd bij elk kunstwerk een lied gezongen, bijvoorbeeld bij de papieren bootjes Song to the moon van Dvorak, bij de IJzeren dames Lady Jane van The Rolling Stones en Two trees van Loreena McKennitt bij de in elkaar vergroeide bomen. Een pracht van een afsluiting.

Foto pagina 8 linksonder: Hartenslag, Ellen Bouter; rechtsonder: De geesten van het Renkums Beekdal, Ton Kroes. Foto pagina 9 linksonder: Verbonden, Benjamin Koops; rechtsonder: Bomen over liefde, Nicole Bischoff.

De Ganzenveer - wie is ... Cees Kwakernaak

Ik ben 63 jaar geleden geboren in Den Haag. Sinds 1995, toen ik in Wageningen ging werken, wonen Roos en ik in de gemeente Renkum, eerst in het dorp Renkum en nu al weer 6 jaar in Heveadorp. Roos en ik hebben 2 zonen en 1 dochter, allemaal met een partner. Gelukkig wonen en werken ze allemaal in deze regio, dus we zien elkaar nog best vaak. Sinds februari dit jaar zijn wij ook (oppas)grootouders van Neva, die lekker dichtbij in Driel opgroeit.

(Huis)dieren

Ik ben een echte kattenman. Lekker eigenwijze beesten die hun eigen gang gaan, maar wel laten blijken dat ze het gezellig vinden als je er bent. Onze rode kater Chiby hebben we een aantal jaren overgenomen van iemand die er niet meer voor kon zorgen. Verder hebben we een vijver met salamanders, kikkers en soms een ringslang. Misschien heten dat geen huisdieren, maar ik kan heel erg genieten van het leven in en rond het water.

Opleiding/beroep

Ik heb fysische geografie gestudeerd in Amsterdam, met specialisatie landschapsecologie. Dat gaat over de samenhang tussen planten, dieren en hun omgeving van land en water, maar ook over het verantwoord omgaan daarmee door de mens. Met die bagage heb ik gewerkt bij TNO aan milieu-onderzoek en bij het ministerie van VROM aan samenhangend ruimtelijk, water- en milieu-beleid. Nu werk ik al weer 19 jaar in Wageningen, bij Alterra. Daar bedenken we allerlei oplossingen voor waterproblemen van nu en later, wanneer door klimaatverandering nog vaker dan nu wateroverlast en watertekort zullen optreden. Interessant is dat de natuur ook vaak een rol kan spelen bij die oplossingen of ervan kan profiteren.

Daarnaast actief als

Voorzitter van GroenLinks in de gemeente Renkum, tot eind van dit jaar. We organiseren voor leden en soms ook niet-leden veel activiteiten rond duurzaamheid, natuur en maatschappelijke betrokkenheid. Daarvoor was ik voor GroenLinks 8 jaar lid van de gemeenteraad in Renkum. Zo heb ik veel mensen maar ook deze omgeving heel goed leren kennen. Ik was toen ondermeer voor GroenLinks actief betrokken bij de omvorming van het industrieterrein Beukenlaan naar natuur. Het is nog steeds een heel bijzonder gevoel om nu langs die plek te fietsen. Nu ben ik als vrijwilliger van Staatsbosbeheer in De Beken in de gelegenheid om mensen over dit bijzondere gebied te vertellen.

Hobby's

Wandelen in de natuur staat denk ik wel bovenaan. Roos en ik genieten daar allebei enorm van. Door berglandschappen of door beekdalen, overal genieten we van fysiek bezig zijn, de tijd hebben om planten en dieren te bekijken en af en toe lekker op een terrasje uit te blazen.

Ik lees graag

Liefst Nederlandse literatuur. Thomas Rosenboom behoort wel tot mijn favoriete schrijvers. Maar ook goed geschreven

non-fictie lees ik graag, zoals Geert Mak. Deze zomer het boek *De prooi* gelezen, over de ondergang van ABN-AMRO. Een fascinerend verslag over een wereld die ik totaal niet ken, en ook niet verder wil kennen. Internet? Dat gebruik ik om gericht te zoeken naar informatie die ik nodig heb. Verder laat ik het voor wat het is.

Favoriete seizoenen

Ik ben blij dat we niet in de tropen wonen. In Nederland kennen we gelukkig echte seizoenen, waar ik allemaal wel van kan genieten. Maar de lente is toch wel het fijnste.

Ik heb bewondering voor

Mensen die niet bang zijn om iets te ondernemen, ook al zitten er allerlei risico's aan. Zoals mijn zoon die droomde van een reis naar Mongolië en dat dan ook ging doen, in een oude jeep.

Mooiste stukje natuur

Wij wonen op een prachtig plekje, met een natuurlijke tuin die grenst aan de Duno. Het is toch een voorrecht om de natuur zo dicht bij huis te hebben. Maar het meest fascinerend vind ik vulkanische gebieden. Yellowstone was een ongelofelijke ervaring. Graag zou ik nog eens Suriname bezoeken. Voor het oerwoud en de mangrovebossen, maar ook voor de Surinamers in hun eigen cultuur en leefomgeving.

Mijn wens is

Dat we met het IVN steeds weer nieuwe vormen en middelen weten te bedenken om met jong en oud de natuur actief te blijven beleven. En dat er genoeg vrijwilligers blijven om dat mogelijk te maken.

Ganzenveer gaat naar

Ruud Schaafsma, omdat ik enorme bewondering heb voor wat Ruud allemaal heeft gedaan voor de Renkumse beken. Ik ben heel benieuwd wat hij daarnaast allemaal over zichzelf zal zeggen.

Zompmedewerkers nemen afscheid van Daan

Tekst: Pleun Driessen, coördinator

Afgelopen jaren is Daan Markx een trouwe vrijwilliger geweest op de woensdagochtend om onze parel 'de Zomp' te beheren en te onderhouden.

We moeten afscheid van Daan en zijn vrouw Liesje nemen. Zij gaan voor enkele jaren naar Uruguay. Hier gaat Daan een soort viroloogwerk uitvoeren en een vaccin ontwikkelen in opdracht van een bedrijf.

Wij – vrijwilligers en vrijwilligsters van de Zomp – wensen Daan en Liesje goede moed en sterkte toe. Wij zullen je adviezen missen, Daan.

Op onderstaande foto zorgt Daan voor een eervolle begraafplek voor zijn gevonden steenmarter, namelijk recht tegenover de blokhut van de Zomp. Daan had de steenmarter gevonden aan de Schelmseweg, aangereden. Het beestje was nog warm, vertelde Daan.

Steenmarter

De steenmarter (stadsmarter) is een roofdier uit de marterfamilie (hermelijnen, wezels, bunzingen, fretten, dassen, otters, nertsen en marters).

Een volwassen steenmarter is tussen de 40 en 50 centimeter lang, met relatief korte poten. De staart is ongeveer 25 centimeter lang. Steenmarters zijn bruin van kleur met een (grijs)witte vlek op hun keel en borst. Mannelijke steenmarters wegen 1,5 tot 2,0 kilo, vrouwtjes wegen 0,7 tot 1,7 kilo.

Steenmarters hebben een heel eigen 'huppelende' manier van lopen. Ze kunnen goed klimmen en sprongen tot 1,5 meter hoog maken. Ook zijn steenmarters erg flexibel en kunnen ze kleine gaten (5 tot 7 centimeter in doorsnee) kruipen.

Steenmarters leggen uitwerpselen van 4 tot 8 centimeter lang en 0,5-1,5 centimeter dik. Dit lijken 'worstjes' met een gedraaide punt, vaak in de vorm van een vraagteken. Vaak zijn er nog pitten van steenvruchten in zichtbaar.

Informatie afkomstig van www.steenmarter.nl.

De Veluwe verdient meer aandacht Lees Nieuwe Veluwe

De Veluwe is rijk aan spannende natuur, landschappen, kunst, cultuur en historie. Ondertussen staat het grootste laaglandnatuurgebied van West-Europa ook onder druk, onder meer door recreatie en een terugtrekkende overheid. Naast dilemma's zijn er ook kansen. Vrijwilligers zetten zich in voor natuurbehoud, binnenkort lopen de eerste wisenten op de Veluwe en er wordt gewerkt aan de herintroductie van de rivierkreeft. Met Nieuwe Veluwe blijft u op de hoogte van wat er speelt.

Nieuwe Veluwe

Nieuwe Veluwe (52 pagina's, 24x29 cm) verschijnt vier keer per jaar. Een jaarabonnement kost €29,50 (bij machtiging, anders €31,50) en is op elk moment opzegbaar. Abonnees van Nieuwe Veluwe betalen geen toegang bij door Nieuwe Veluwe georganiseerde lezersactiviteiten. Nieuwe Veluwe krijgt geen subsidie.

AANBIEDING VOOR LEDEN VAN IVN ZUIDWEST VELUWEZOOM

Instapabonnement 2014:

U ontvangt de eerste twee nummers van 2014 direct per post, nummers 3 en 4 bij verschijning voor maar **€ 14,50** i.p.v. €29,50!

Stuur een mail met uw voorkeur naar abonnementen@nieuweveluwe.nl, vermeld IVN Zuidwest Veluwezoom en u krijgt een machtigingsformulier of nota toegezonden.

5 april, gras groeit rond BZZ-halte (foto Albert Bos)

3 september, grondbewerking en herinzaai leverde een bloemenzee (foto Simone Saarloos)

BZZ-halte

Tekst: Wim Chardon

Op 5 april hield onze afdeling haar Algemene Ledenvergadering in het Koetshuis van het Arboretum Belmonte in Wageningen. Na afloop wandelden we door dit prachtige park, onder leiding van ons lid Betsie van Loenen. Betsie is coördinator van de werkgroep die wandelingen verzorgt in het Arboretum, vaak op verzoek van groepen die vanuit het hele land afkomstig zijn. Aan het eind van de wandeling kwamen we bij de 'BZZ-halte', een grote nestelplaats voor bijen en andere insecten. Deze heeft een educatieve waarde, van dichtbij zijn veel verschillende soorten te zien en te herkennen. Om meer insecten aan te trekken wilde de Stichting Belmonte Arboretum zorgen voor een flora die gewild is door de verschillende insecten. Op de foto links is te zien dat in april er alleen gras groeide rond de BZZ-

halte, weinig aantrekkelijk dus voor insecten. Onze IVN-afdeling heeft een financiële bijdrage geleverd om de grond ter plekke te kunnen laten frezen, te egaliseren en daarna in te zaaien met een kruidenrijk en bloemrijk mengsel. Dit mengsel, G4 genaamd, is in nauw overleg met de Vlinderstichting uitgezocht. Het bestaat onder andere uit lage soorten (zoals wondklaver en ruige weegbree) en middel-hoge soorten als wede en paarse morgenster. Het is bijzonder in trek bij bijen, vlinders en andere bloem bezoevende insecten. Aldus geschiedde, en op de foto rechts is het resultaat te zien: een vegetatie met veel structuur en bloeiende planten. De insecten hoeven hun voedsel niet meer van heinde en verre te halen, maar kunnen dit nu ook vlakbij hun nestelplaats vinden!

Nieuw boek over bloemenbiologie

Bloembestuing: geen proces laat zich gemakkelijker bekijken in een tuin met bloemen, een wegberm in de polder, een plantenkas of een zomerweide in de bergen. Insecten, verschillend in uiterlijk en gedrag, haasten zich van bloem naar bloem. Dat er onder dit idyllische schouwspel een harde strijd schuil gaat met verleiding, concurrentie en bedrog, zou je op het eerste gezicht niet verwachten.

Het boek **Niet zonder elkaar. Bloemen en insecten** is een breed opgezet, handzaam en toegankelijk boek over bloembioogie in al haar facetten: de vele ontdekkingen, evolutie, diergedrag, natuurbescherming en toepassingen in land- en tuinbouw. De zeer diverse bestuivingsmechanismen komen aan de orde, waarbij flora en teeltgewassen, bijen en hommels, vlinders, kevers en zweefvliegen prominent in beeld zijn. Het blikveld is mondiaal, maar de meeste voorbeelden liggen in West-Europa. Het streven is een moderne en waardige opvolger te maken van Jac. P. Thijsses 'De bloemen en haar vrienden' uit 1934.

Auteur Louis Schoonhoven, oud-hoogleraar entomologie uit Wageningen, schreef dit toegankelijke boek samen met andere kenners uit de wereld van de bloembioogie, bijenhouderschap, landbouw en natuurbescherming, onder anderen Koos Biesmeijer (Naturalis), Gerard Oostermeijer (UvA), - Kars Veling (Vlinderstichting), Tineke Braskamp (Nederlandse Bijenhouders Vereniging) en vele anderen.

Algemene informatie over dit boek, een link voor voorintekenen en een preview van twee hoofdstukken vindt u op de website van Uitgeverij Natuurmedia.

Meer inlichtingen bij: Uitgeverij Natuurmedia, Rolf Roos postbus@natuurmedia.nl.

Herfstbladeren

Maak een herfstkunstwerk

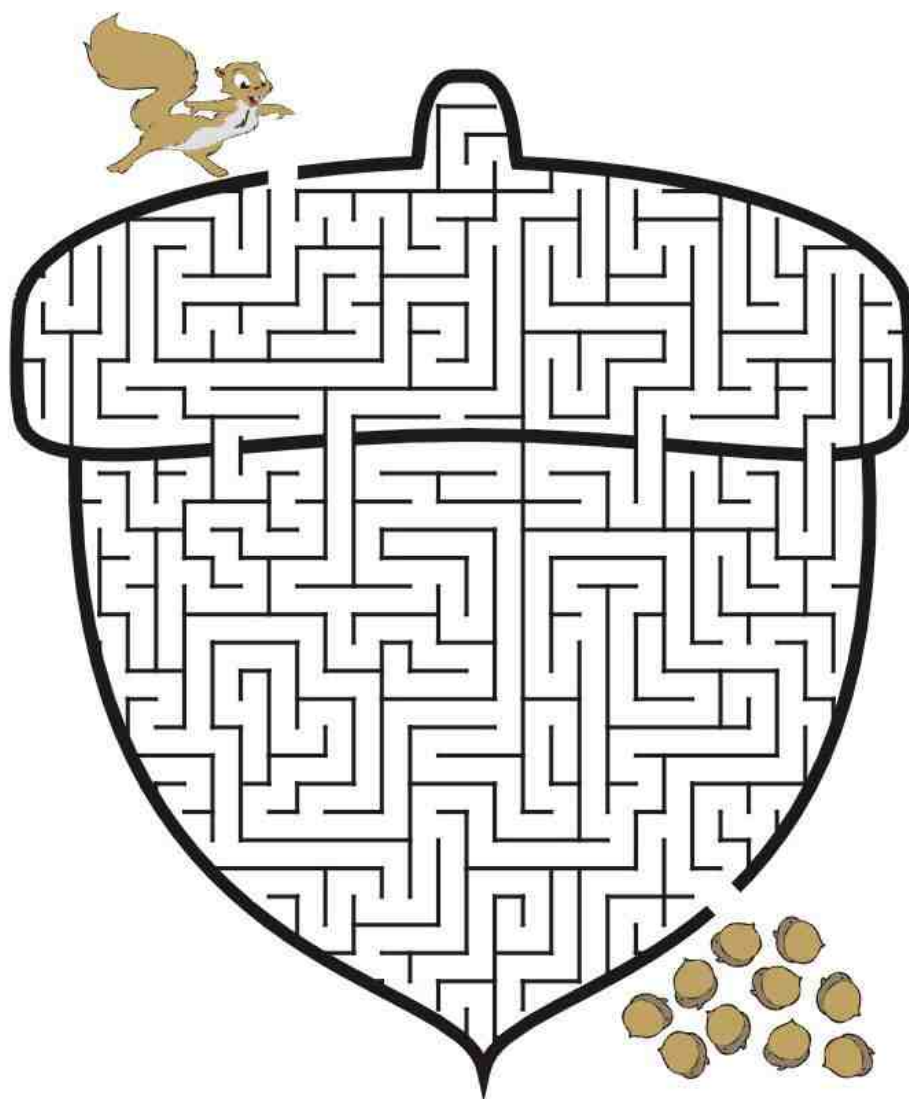
Ga buiten op zoek naar verschillende herfstbladeren. Smeer de bladeren aan de kant met de nerf in met verf. Dit kan met een kwast, maar ook gewoon met je vingers. Druk het blad met de ingeverfde kant op een blad. Voorzichtig aandrukken en het blad eraf trekken. Klaar!

Maak een herfstslinger

Verzamel mooi gekleurde bladeren. Misschien moet je ze voorzichtig schoonmaken. Rijg ze daarna aan een draad. Niet te strak op elkaar. Droog ze daarna tussen kranten, zodat ze mooi plat opdrogen. Als dat is gebeurd, kan je de slinger ophangen voor het raam. Maak onder aan het touwtje een kastanje vast. Dan blijft het lekker strak hangen.

Een egel van brooddeeg

- ▶ Maak brooddeeg van 1 kopje bloem, 1 kopje zout, half kopje water en 1 lepel olie.
- ▶ Kneed dit geheel goed door elkaar. Dan kun je er figuren van maken.
- ▶ Maak een bal en druk deze aan de onderkant plat.
- ▶ Vorm aan de voorkant een uitgestoken snoetje. Dan heb je de basisvorm van een egeltje.
- ▶ Steek allemaal cocktailprikkers (of andere stokjes) in de rug van de egel, waardoor het ook echt een egel wordt. Je kan hem zo vol maken als je wilt.
- ▶ Prik op de plek van de ogen een heel kort stokje, rozijnen of kleine kralen.

Afscheid van Charlotte de Roo als bestuurder van IVN Zuidwest Veluwezoom

Tekst: Kirsten Haanraads

Het bestuur heeft afscheid genomen van Charlotte de Roo als bestuurder van IVN Zuidwest Veluwezoom. Charlotte heeft zich twee jaar lang vol bevoegenheid ingezet voor onze afdeling. Na haar verkiezing voor GroenLinks in de gemeenteraad waren de werkzaamheden echter helaas niet meer te combineren.

Het bestuur heeft Charlotte bedankt voor haar tomeloze inzet door haar vogelhuisjes cadeau te doen, die door de bestuursleden speciaal voor de gelegenheid uniek zijn versierd.

We wensen Charlotte veel succes en bedanken haar nogmaals voor haar betrokkenheid van de afgelopen jaren.

Cursus tuinreservaten

Van februari tot juni 2015 organiseren de IVN-afdelingen Ede en Zuidwest Veluwezoom samen een cursus over **Tuinreservaten** (6 avonden en 3 excursies overdag). Wilt u hier te zijner tijd meer informatie over ontvangen, stuur dan een email naar wim.chardon@wur.nl.

Foto boven: Charlotte, blij verrast met al die vogelhuisjes

Foto onder: Algemene ledenvergadering op 5 april jl. in het Koetshuis, Arboretum Belmonte, Wageningen

Buitenladder

Wandel- en activiteitenprogramma van september 2014 t/m maart 2015

Informatie over publiekswandelingen: Floor Norel, tel. 0317 - 41 77 78; woensdagochtend-wandelingen: Betsie van Loenen, tel. 0317 - 41 81 24 of b.vanloenen@hotmail.nl. Informatie over vogelexcursies: in verband met vervoer minimaal een dag van te voren aanmelden bij Els Roode per e-mail of telefoon: els.frank@planet.nl of 0317 - 31 82 12. Informatie over werkochtenden van de werkgroep Beken en sprengen: Ruud Schaafsma, tel. 0317 - 31 51 17 en werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, tel. 026 - 339 24 11 of tijdens de werkochtenden mobiel 06-12 03 43 53.

SEPTEMBER

zaterdag 27 september 2014: IVN Ede. Kaboutertocht voor kleuters bij de Born (Bennekom). Tijd: 14.00 - 15.30 uur.

zaterdag 27 september 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

OKTOBER

zaterdag 4 oktober 2014: Arboretum Belmonte. Stekken- en plantenbeurs met KMTP/Groei en Bloei. Tijd: 9.00 - 10.30 uur.

zaterdag 4 oktober 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 11 oktober 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 11 oktober 2014: Vogelwerkgroep. Lange wandeling over Duno en langs de Rijn. Tijd: 10.00 - 14.00 uur.

zaterdag 18 oktober 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 25 oktober 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

NOVEMBER

zaterdag 1 november 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 1 november 2014: Nationale Natuurwerkdag. Werkgroepen Beken & Sprengen en Landschapsbeheer. Tijd: hele dag.

zaterdag 8 november 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

donderdag 13 november 2014: IVN Gelderland, Thema--avond Media en Communicatie. Tijd: 19.30 - 21.30 uur.

zaterdag 15 november 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 22 november 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 22 november 2014: Vogelwerkgroep. Winterwandeling door de Rosandepolder. Tijd: 10.00 - 12.30 uur.

zaterdag 29 november 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

DECEMBER

zaterdag 6 december 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 13 december 2014: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 20 december 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

JANUARI

zaterdag 3 januari 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 10 januari 2015: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 17 januari 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 24 januari 2015: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 31 januari 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

FEBRUARI

zaterdag 7 februari 2015: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zondag 8 februari 2015: Vogelwerkgroep. Auto-excursie Wintergasten in de Ooijpolder en Schenkenschans. Tijd: 9.00 - 15.00 uur.

zaterdag 14 februari 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 21 februari 2015: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 28 februari 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

MAART

zaterdag 7 maart 2014: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

zaterdag 14 maart 2015: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 - 12.30 uur.

